

estas ĉiumonata gazeteto por Esperantistoj en Halifax-Dartmouth,
Upper Rawdon kaj aliloke en Nov-Skotio (kaj ankaŭ la mondo).

Numero 155

Marto, 1999

Laborantoj:

Bob Williamson — Redaktoro, preskontrolisto
Stevens Norvell — kompostisto
Geoffrey Greatrex — preskontrolisto
Reni Porter — Presisto, enpoŝtigisto, kontisto

Sendu leterojn kaj artikolojn al:

Bob Williamson
329 Poplar Drive
Dartmouth, Nova Scotia
KANADO B2W 4K8

Sendu abon-monon al:

Reni Porter
71 RidgeValley Road
Halifax, Nova Scotia
KANADO B3P 2E5

Abono por Kanado aŭ Usono estas \$8 (kanadaj) kaj por aliaj landoj estas \$15

☆ ☆

NEOLOGISMOJ

Lastatempe mi legis ke, dum la ekspedicio de Lewis (pr. Lues) kaj Clark (pr. Klark) al la prerioj kaj montaro de okcidenta Usono (1804-1806), ili kreis 1500 novajn vortojn. Kompreneble la novaj vortoj de Lewis kaj Clark estis ne fundamentaj al la strukturo de la lingvo, sed nur listo de la plantoj kaj bestoj kaj lokoj kiujn ili malkovris (do, novaj almenaŭ al la anglalingvanoj). Tio egalas al pli ol unu nova vorto ĉiutage. Impona. Meriwether Lewis kaj William Clark estis soldatoj, ne lingvistoj. Mi supozas ke iu ajn, en nova mondo, estas kapabla inventi novajn vortojn. "Basic English" (Baza Anglo), propono en ĉi tiu jarcento por internacia lingvo, havis malpli ol 1000 vortojn. Tio sufiĉas por simpla komunikado, diris ĝiaj proponantoj.

Sed, se mi parolas miajn inventitajn vortojn kaj vi parolas la viajn, komunikado ne eblas. Kiam Clark kaj Lewis parolis pri siaj novaj malkovraĵoj, ili estis fremduloj kiuj parte parolis fremdan lingvon. Vojaĝoj malpli fremdigas nin al la lokoj kiujn ni vizitas, sed en iu senco pli fremdigas nin al nia hejma regiono. La vojaĝo ŝanĝas nin sed ne nian hejmon.

— Reni Porter

NOVA HEJMPAĜO

Matthew Chisholm de Toronto kreis novan hejmpaĝon por la Esperanto-Rondo de Halifax-Dartmouth. Ĝia adreso estas "<http://esperanto.ca/halifax/>". Provu ĝin. Dankon, Matthew.

OK JAROJ DA NOMADISMO ĈIRKAŬ LA MONDO

Agrikulturisto enradikiĝinta en sia hejmgrundo, Bruno iam forlasis siajn kampojn por vojaĝi kun Maryvonne tra la mondo. En li ardis la flamo iri ĝis la limoj de la tero por partopreni en la ĉiutagaĵoj de la homoj, plekti ligilojn, percepti la aliulon en ĝia aŭtenteco, en ĝia vero.

Animataj de la nesatigebla scivolo travivi la kondiĉon de fremdulo, ni estis forirontaj kvar jarojn. Ni ja bezonis ok por renkonti la homojn tra iliaj kulturoj kaj agrikulturoj, ok jarojn por konatiĝi kun kelkdekkvino da landoj. Vojaĝo postulas tempon, se oni volas sorbiĝi je la sento de la vizititaj popoloj.

Vojaĝi ne signifas esti spektanto. Por pli bone ekkoni la homojn, ni partoprenis en ilia laboro, interŝanĝante la laciĝon de niaj muskoloj kontraŭ gastigo kaj nutrado; ni vivis kun iliaj familioj, dividis kun ili la manĝaĵojn, kunvivis iliajn festojn, ĝojojn kaj malfeliĉojn.

La kamparana mondo estis la privilegia medio de niaj renkontoj (sed ni ankaŭ spertis familian vivon en tre diversaj medioj, ĉe bulgara oficiro, japana kadro aŭ aŭstralia instruisto...). Post volontula laboro en la izraelaj kibucoj, ni rikoltis la lentojn kun Ram Prasad, modesta hinda kamparano, kiu akceptis nin per la jenaj vortoj: “Mi estas feliĉa, ke Dio elektis min por vin akcepti.” Elstara kulturo de tiuj, kiuj scias nek legi nek skribi, sed posedas kornoblecon. Ĉiumatene, ni estis sur la kampoj ekde la kvina, por profiti de la relativa malvarmeto. La najbaroj miris kaj venis palpesplori la manojn de tiu stranga fremdulo kiu kaŭras kun ili sur ties tero. La komuna tasko, nepre universala lingvo, havis la mirindan povon plekti ligilojn.

Kunvivi la ĉiutagecon de la familioj ne ĉiufoje estis facile. Ses monatoj de simpla dieto konsistanta senŝange el rizo, tritikaj platkukoj kaj lentoj, perdigis al Bruno pli ol 15 kilogramojn. Vidante lin elĉerpita, senenergia, mi maltrankviliĝis; ni havis nek medikamentujon, nek asekuron, krom tiu de Providenco. Saman misnutrado-problemon li spertis en Bolivio, kiam la familio Cruz dividis kun ni siajn ĉiutagajn terpomojn kaj cerealojn.

Enkarcerigite en la betono de la centbraka tokia urbego, ni sufokiĝis kaj indignis pro la konsumadego, la fuŝperdado... ĉu ni estis sur la sama planedo? Feliĉe, la gastigado en familioj kompensis la malfacilaĵojn. Kenzi Muraoka invitis nin en sian vilaĝon; Umiko partoprenigis nin en siajn kursojn pri te-ceremonio, florarango; en Oomoto ni travivis serenon novjaran nokton... kaj malavarulo donacis al ni biletojn por Kabuki teatraĵo. Ne malpli ol 22 familioj akceptis nin hejme dum la naŭ monatoj de nia restado. Tamen nia gvidlibro informis, “la eksterlandaj turistoj havos tre malmulte da ŝanco ekkoni japanan hejmon, ankoraŭ malpli da ŝanco tie tranokti.” Ankoraŭfoje ni povas danki al Esperanto.

La lingvo, kiun ni lernis survoje en la bulgara lernejo de Pisanica, fariĝis la vera ŝlosilo de niaj renkontoj kaj, dank’ al ĝi, ni povis eniri la intimecon de multaj familioj. Ĉiuj restas karaj en nia memoro. En Bulgario niaj unuaj esperantistaj gastigantoj, Cvetan, Stveka kaj aliaj, akceptis nin, malgraŭ la tiama registara malpermeso gastigi eksterlandanojn. Hungara altrangulo aranĝis por ni oficialan vojaĝon kun interpretisto, luksaj restoracioj kaj hoteloj, por ke ni malkovru la tiean agrikulturon. Tibor Sekelj, kiu dormigis nin en ĉambro kie maskoj el la kvar anguloj de la mondo strange rigardis nin, forte kuraĝigis nin por nia

entrepreno.

Alia kontinento, sama utileco de Esperanto. Jam fervoraj pri la lingvo, ni ĝin instruis al ĝainaj monaĥinoj, en Hindio. Tamen unu lecionon ni ne sukcesis enkapigi al niaj bonegaj lernantinoj: temas pri la sufikso 'aĵ'. Kiam ni klarigis ke ĝi utilas por esprimi la nocion pri viando, niaj lernantinoj tuj forpuŝis ĝin. “Ne, nepre ne, ni ne bezonas lerni tiun vorton!” ili naŭze ekkriis. Por tiuj striktaj vegetaranoj ne eblis eĉ elparoli la malpiegan vorton!

Esperanto kondukas al ĉio, eĉ al luksaj hoteloj! En longdistanca rondvojaĝo, ĉio povas okazi, la plej malbona kaj la plejbona. Kun la sama sereneco oni devas akcepti tion, kion proponas la Destino: tranoktadon sur publika benko aŭ unu semajnon ĉe la hotelo Merlin en Kuala-Lumpur, Malazio, senpage proponitan de la direktoro... Esperanto-parolanta!

Ne tiel luksa, sed tiom agrabla estis la restado ĉe Wei Ĉi, juna ĉina kamparano kiu gastigis nin en sia izolita vilaĝo en Ŝanĥi. Ni ne povas mencii ĉiujn, kiuj tiom kore akceptis nin en Aŭstralio, Nov-Zelando, Usono, Bolivio... Aparte karmemora restos por ni tiu lando, ne nur ĉar de tie devenas Vincent, nia filo adoptita kiam kvar-monata bebo, sed ankaŭ ĉar tie naskiĝis vera amikeco kun Freddy kaj Tomoko, membroj de Pasporta Servo. Ni alvenis ĉe ili por tri tagoj kaj ...kvin monatojn poste, ni plu gastis ĉe ili!

Sed... Esperanto perdis al mi la fadenon de mia rakonto! Mi devus ankaŭ paroli al vi pri nia laboro en aŭstralia aborigena komunumo, kiu konsciigis nin pri la respondeco de la blankuloj en la detruo de indiĝenaj popoloj. Aŭstralio, tiu vastega kontinent-lando, ankaŭ donis al Bruno la okazon fariĝi vakero en 600.000-hektara bieno. Kia kontrasto kun Japo K'asa, indiana vilaĝeto en la bolivia altebenaĵo, kie Luis Cruz kultivas 1,15 hektarojn dividitaj en 34 etetajn parcelojn. Tamen, en tiuj glaciaj solejoj, je 4.300 metra-altitudo, la kamparanoj daŭre dankesprimas al “Paĉamama”, la tero-patrino, kiu estas sufiĉe bonkora por donaci al ili la ĉiutagajn terpomojn.

Ĉu mi povas forgesi en mia rakonto la inviton al geedziĝfestoj en kanaka tribo el Nov-Kaledonio: unu semajnon da festoj, bankedoj, ceremonioj laŭ la tradiciaro? Aŭ memori – kun malpli da sereneco – pri la tago kiam, en Gvatemalio, ni ricevis mortminacon subskribita de la gerilo: “Vi disponas tri tagojn por forlasi la landon. Aŭ trafos vin morto”!

Ne eblas ĉion diri pri tiuj ok jaroj. Ok jaroj por trakuri la planedon, renkonte al viroj kaj virinoj en la ĉiutago. Tiujn homojn, ni trovis kiaj ili estas, kiaj estas vi kaj mi, teneraj kaj kruelaj, blankaj kaj nigraj kun iliaj angoroj kaj revoj. Tial, kiel strange estas nomi la alian Fremdulo!

— Maryvonne Robineau

Por scii pli pri tiu eksterordinara aventuro, legu la libron: Ili vivis sur la tero - Ok jaroj da migrado ĉirkaŭ nia planedo, 240 paĝoj - 8 paĝoj kun koloraj bildoj. Havebla ĉe UEA aŭ Bruno Robineau - 49270 Landemont - Francio. Tel-Fakso 02 40 98 78 76 - Ret-poŝto: Bruno.Robineau@wanadoo.fr. 120 FF + Sendokosto: 20 FF por Francio - 30 FF por aliaj landoj.

CATHY SCHULZE

Catherine L. Schulze mortis dimanĉe, la 14an de februaro, 1999. Ŝi aĝis 85 jarojn. Ŝi estis la kunordiganto de la mondvaste konata somera kursaro en San-Francisko dum tridek jaroj kaj ankaŭ kunordigis la dek-lecionan poŝtan kurson en Usono. Malgraŭ grava feblo en la lasta jaro de sia vivo, ŝi daŭre laboris por ambaŭ ĝis preskaŭ la fino.

Ŝi laboris por Esperanto dum multaj jaroj, kaj laborante kviete kaj netrude, ŝi multe influis la movadon en Nord-Ameriko, kie preskaŭ ĉiu esperantisto konis ŝin aŭ konsciis pri ŝia laboro. Ŝi semis humile, konstante kaj efike. Ĉiuj kiuj konis ŝin admiris kaj amis ŝin.

Michela Lipari, ĝenerala sekretario de UEA, esprimis angoron pro la forpaso de grava kolono de la tutmonda esperantistaro. David Wolff, Prezidanto de ELNA nomis ŝin unu el la plej gravaj personoj en la Usona movado dum jardekoj.

Ŝia edzo, William Schulze, mortis nur kelkajn jarojn antaŭe. Bill kaj Cathy Schulze estis teamo por Esperanto. Ni longe sentos la perdon de ambaŭ.

Aŭdita en Pola Radio:

10-an de februaro, 1999

El la Esperanto-movado: En la 60-aj jaroj William Shatner aktoris en la filmo --tute en Esperanto kun anglalingvaj subtitoloj-- titolita "En Kubo". Dum multaj jaroj ĝi ne haveblis. Nun ĝi reaperos kaj estos spektebla dum la marta Tut-Kalifornia Esperanto-Konferenco.

la 19-an de februaro, 1999

El la Esperanto-movado: La 4-an de aprilo nunjare pasos la 40-jara datreveno de la kreiĝo de la Esperanto-elsendoj de Pola Radio.

Ĉiutage, pere de la inter-reto kaj la programo RealAudio, oni povas aŭskulti ĉe la adreso "<http://www.wrn.org/audio/poll.ram>" aktualaĵojn elsenditaj de Pola Radio.